

Udskriftsdato: 23. december 2025

KEN nr 9879 af 23/10/2018 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2018-80-0096

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2018-80-0096

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2018-80-0096

Kritik af Weekendavisen for artikel om leder af forskningscenter

En professor klagede over artiklen ”Håret i den medicinske suppe” bragt af Weekendavisen. I artiklen blev der fra flere kilder rettet kritik mod professoren. Der blev klaget over flere udsagn i artiklen samt manglende forelæggelse og utilstrækkelig kildekritik. Pressenævnet kritiserede Weekendavisen for manglende forelæggelse af én kildes udsagn samt for ikke at indsætte klagerens svar i sammenhæng med en anden kildes udsagn.

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen ”*Håret i den medicinske suppe*”, som blev bragt i Weekendavisen den 2. februar 2018, idet han mener, god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har navnlig klaget over, at artiklen indeholder ukorrekte og krænkende oplysninger, som han ikke fik mulighed for at kommentere forud for offentliggørelsen, samt at Weekendavisen ikke udviste tilstrækkelig kildekritik.

1 Sagsfremstilling

Forud for offentliggørelsen

Forud for offentliggørelsen af artiklen ”*Håret i den medicinske suppe*” fik [Klager] af Weekendavisens journalist fremsendt udsagn til kommentar. Pressenævnet har af [Klager] modtaget et dokument med titlen ”*Baggrundsmaterialet for [Journalisten]s artikel i Weekendavisen 2. februar: ”Håret i den medicinske suppe”*”, som indeholder de kritiske udsagn samt [Klager]s svar herpå. Af dokumentet fremgår blandt andet:

”[...]

Søren Brostrøm

[...]

Nogle gange har jeg svært ved at forstå, hvilke emner, han vælger at kaste sin energi i. F.eks. sagen om hpv-vaccine og EMA’s processer i den sag. Det er som om, man leder efter et lille bitte hår i suppen i stedet for at forholde sig til selve suppen.

[...]

[Forskningscenteret] virker meget isolerede fagligt set, og det hæmmer værdien af deres faglige ting. De ville stå meget stærkere, hvis de opbyggede stærke alliancer med andre faglige miljøer. Der, hvor den stærkeste forskning opstår, er i samarbejdet mellem forskellige forskningsgrupper, og det virker ikke som om, [Forskningscenteret] har særlig mange relationer til fagfolk i Danmark.

[...]

[Klager]: [...] Vi har mange stærke alliancer med faglige miljøer, fortrinsvis med forskere fra udlandet, da vort center jo er internationalt, men også med miljøer på Københavns og Syddansk Universitet. Jeg var med til at oprette Council for Evidence-based Psychiatry i Storbritannien i 2014, International Institute for Psychiatric Drug Withdrawal i Sverige i 2017, og er også medlem i Critical Psychiatry Network. Og vi leder et stort forskningsprojekt med deltagelse fra bl.a. National Cancer Institute, Oxford, Dartmouth, Sydney og WHO.

[...]

Poul Videbech

[...]

I det internationale [Forskningscenteret]-samarbejde anbefaler man at have en ekspert på området med ind over, når man laver analyser, men det anerkender [Klager] ikke. Han mener, at han er lige så god til gøre det som en, der kender feltet.

[...]

[Klager]: [...] Det er også forkert, at vi ikke skulle samarbejde med fagfolk på feltet. Jeg har en psykiater og to psykologer ansat i mit center og samarbejder med mange psykiatere og psykologer uden for centret.

[...]

Lars Vedel Kessing

[...]

Der burde ske en kritisk evaluering af [Forskningscenteret], som jo får stillet et kolossalt stort beløb til rådighed. En sådan evaluering skulle gå hele vejen rundt og gerne forholde sig til spørgsmålet, om man kan støtte en videnskabelig institution, hvor lederen skriver så rabiate bøger.

[Klager]: Mine bøger nyder stor anerkendelse; de er videnskabeligt meget veldokumenterede, og de har også vundet priser, bl.a. den britiske lægeforenings førstepris for bedste bog i kategorien "Basis of Medicine". Som forsker vil jeg gerne være med til at fremme en bedre behandling og forebyggelse i sundhedsvæsenet. Det er derfor, jeg skriver bøger, hvilket mange forskere gør, netop for at formidle bredt og ikke kun til en fagligt afgrænset gruppe.

Vort budget på finansloven er på under 6 mio. kr., og en del går til administration, herunder af [Forskningscenteret]-samarbejdet. På trods af vores beskedne budget har vores forskning stor gennemslagskraft. Sidste år beskrev vi i *Annals of Internal Medicine*, et af de bedste amerikanske videnskabelige tidsskrifter, at det danske mammografiscreeningsprogram ikke har den ønskede effekt, men vigtige skadevirkninger. Vor artikel fik fyldig omtale i fx *New York Times* og *Washington Post*, og den endte med at blive en af de 10 vigtigste originalartikler sidste år i tidsskriftet. Vi har i en årrække gennem vores forskning sparet danske skatteydere for omkring 500 mio. kr. om året, fordi vi har afværget indførelsen af dårligt underbyggede sundhedstiltag. Læs nærmere om det i vores *Annual Report and Review 2015*, som findes på [Link til Forskningscenterets hjemmeside].

Niels Kroman

Jeg tror, at de fleste ikke synes, det er ulejligheden værd at diskutere med [Klager], for de ved, at de vil få en helvedes masse ting at svare på bagefter. Mange mener, at han har kørt sig selv så langt ud på et sidespor, at man er bedre tjent med ikke at give ham opmærksomhed. –Kroman nævner en mail, som

[Klager] sendte til Kromans chef i 2011 (gengivet nedenfor). Efter hans mening er det et eksempel på en uacceptabel måde at føre en videnskabelig debat på at henvende sig til chefen for en kollega/fagperson, man er videnskabeligt fagligt uenig med.

[Klager]: Kroman gav offentligheden forkerte oplysninger om effekten af mammografiscreening. Det er min opgave som forsker at sige fra i den situation, der ovenikøbet handler om resultater fra en [Forskningscenteret]-oversigt, jeg selv har udarbejdet. Det gjorde jeg internt og ikke i pressen, i modsætning til Kroman. Jeg udgav en bog om mammografiscreening i 2012, hvor jeg giver flere eksempler på, at Kroman tager alvorligt fejl. Bla. har Kroman stillet spørgsmålstegn ved, om screening fører til overdiagnostik, og han har hævdet, at screening fører til færre brystfjernelser, hvilket er så meget i direkte modstrid med evidensen, at jeg valgte at kontakte hans chef om det af hensyn til befolkningen.

[...]"

Den påklagede artikel

Weekendavisen bragte den 2. februar 2018 artiklen "*Håret i den medicinske suppe*". Artiklen havde følgende manchete:

"Formørket. 25 år efter oprettelsen af [Klager]s højt besungne [Forskningscenteret] kritiseres dets kontroversielle leder vidt og bredt. Selv Sundhedsstyrelsens direktør er skuffet, og cheflægen i Kræftens Bekæmpelse kalder på en uvildig evaluering af centeret."

Af artiklen fremgik herefter:

"Han har vakt opsigt i hele verden for sin modstand mod ellers veletablerede lægefaglige sandheder om nyttigheden af for eksempel mammografiscreeninger og antidepressiv medicin. Især det sidste har bragt professor [Klager] så meget i vælten, at han i 2014 optrådte i det legendariske amerikanske tv-program The Daily Show med sine opsigtsvækkende konklusioner: 98 procent af patienterne har ingen gavn af psykofarmaka, snarere tværtimod, medicinen er en af verdens største dræbere, og medicinalindustrien er en mafia.

Året forinden havde han udgivet bogen [Titel 1], og året efter udkom [Titel 2], der ligesom den første er oversat til samtlige hovedsprog og udkommet i hele den vestlige verden. En mand med usædvanlig stor international gennemslagskraft og en dansker, vi kan være stolte af - eller hvad? Vist ikke, ifølge en række højtplacerede læger og eksperter, der i dag står frem og kritiserer [Klager] og [Forskningscenteret], som han selv etablerede i 1993 og stadig står i spidsen for. Centeret er en højt profileret del af det internationale [Forskningscenteret]-samarbejde, som er netværk af forskere, der samler og kritisk gennemgår videnskabelige studier fra hele verden om effekten af forskellige behandlinger. Formålet med disse meta-analyser er at fremme såkaldt evidensbaseret medicin, så patienterne kan få den bedst mulige behandling.

[Forskningscenteret], der administrativt hører under Rigshospitalet, men ellers er selvstændigt, har sin egen bevilling på finansloven på knap seks millioner kroner og nyder stor politisk opbakning. Da der sidste gang, i 2014, var kritik af [Klager] og hans center, stod ordførerne fra næsten samtlige partier i Folketinget i kø for at hylde vigtigheden af [Forskningscenteret]-samarbejdet og dets hovedmand i Danmark.

Blandt fagfolk, som Weekendavisen har talt med, lyder der andre toner. 25 år efter centerets grundlæggelse sætter de spørgsmålstejn ved dets betydning i dag. Det gør den højest placerede skikkelse i det danske sundhedsvæsen, Sundhedsstyrelsens direktør, Søren Brostrøm, også: »I det seneste årti har [Forskningscenteret] ikke været førende inden for den evidensbaserede metode. De spiller slet ikke den centrale rolle, som de gjorde engang. Nogle gange har man indtrykket af, at de gør en dyd ud af at udvælge områder, som de ikke er særlig stærke på,« siger han.

Selv undrer Brostrøm sig for eksempel over centerets kritik af studierne bag HPV-vaccinen, for den er fagligt helt i orden, mener han. Den sag vender vi tilbage til sammen med den øvrige konkrete kritik af [Klager] og centeret: Kræftlægen, der undrer sig over, at bryst screening skulle være uden effekt. Psykiateren, der mener, at [Klager] sætter lighedstejn mellem søvnløshed og selvmord. Professoren, der afviser, at videnskab overhovedet kan bedrives, hvis man skulle leve op til [Klager]s krav.

Men kritikken har lige så meget med [Klager]s personlighed at gøre. Alle er enige om, at selve [Forskningscenteret]-ideen er fremragende og nyttig, men lederens dogmatiske og unuancerede facon har undermineret den, mener kritikerne.

»[Klager] har en konfrontatorisk og anklagende stil, men selv er jeg nu ikke sart,« siger Sundhedsstyrelsens direktør og fortsætter: »Det er udmærket, at man som autoritet og myndighed bliver bidt i haserne. Jeg synes bare ikke, at hans måde at gøre det på er specielt kvalificeret og reflekterende. Det skuffer mig, for jeg forventer mere af en professor på universitetet og leder af et videnscenter. Der har været udmeldinger fra [Klager] og hans kolleger, som vi i Sundhedsstyrelsen synes er bekymrende.

Det gælder både spørgsmålet om antidepressiv medicin og mammografi, hvor jeg synes, de har påtaget sig et meget stort ansvar.« »Det ansvar påtager vi os gerne,« svarer [Klager], der på dørskiltet til sit kontor på Tagensvej har udstyret sig selv med titlen Professor in the prevention of scientific obscurantism - ifølge ordbogen: forebyggelse af videnskabelig formørkelse i form af bevidst modarbejdelse af udbredelsen af fakta. Han fortsætter: »Sundhedsstyrelsens anbefalinger om begge dele har været temmelig misvisende i forhold til de mest stringente og uvildige gennemgange af videnskaben, så vi har en vigtig rolle at spille på netop disse områder,« siger han. Men Brostrøms kritik går videre end som så: »[Forskningscenteret] virker meget isolerede fagligt set, og det hæmmer værdien af deres faglige ting. De ville stå meget stærkere, hvis de opbyggede alliancer med nogle af de stærke kliniske forskningsmiljøer, vi har i Danmark.« [Klager] svarer, at hans center har »mange stærke alliancer, fortrinsvis med forskere fra udlandet. Kritikken fra Brostrøm om manglende samarbejde kan undre, da vores center har leveret medarbejdere til og samarbejdet tæt med Sundhedsstyrelsen om netop metodeudvikling og udarbejdelse af nationale kliniske retningslinjer.«.

Overvejer at klippe strømmen

Men blandt lægerne i Danmark er der en udbredt skepsis over for [Klager], forstår man på formanden for paraplyorganisationen Lægevidenskabelige Selskaber, Henrik Ullum.

»I mit bagland er der mange, der stiller spørgsmål om den overordnede politik bag [Forskningscenteret]s arbejde. De mener, at centret har en meget politisk holdning, og at den debat, de fører, foregår i en lidt for skinger tone,« siger han. Professor og overlæge Ulrik Lassen, der er chef for Onkologisk Klinik på landets førende hospital, Rigshospitalet, har aldrig selv haft noget i klemme i forhold til [Forskningscenteret], men han har fulgt med i deres arbejde og debatten: »Min opfattelse er, at de repræsenterer sig selv og ikke det internationale [Forskningscenteret]-samarbejde, og at de derfor står alene med mange af deres påstande. Vedrørende synspunktet på for eksempel antidepressiver står de helt alene i verden, og det er selvfølgelig et problem, hvis patienter holder op med at tage medicin, som kunne hjælpe dem,« siger han.

»Vi står naturligvis ikke alene. Mange forskergrupper har påvist i meta-analyser, herunder også i en [Forskningscenteret]-oversigt, at depressionsspiller ikke har nogen klinisk relevant effekt ved depression. Derimod har de mange skadevirkninger,« svarer [Klager] og bekræfter dermed vist nærmest Ulrik Lassens synspunkt.

»[Forskningscenteret] lader sig vist aldrig overbevise af noget eller nogen. Måske bliver de ved, fordi de ikke får tilstrækkeligt med modsvær, men folk orker simpelthen ikke længere. Man tænker: Lad dem bare være, og så er der også mange, der overvejer, hvordan kan man klippe strømmen til dem,« siger Lassen.

»Der er mange påstande i sundhedsvæsenet, der ikke holder vand, også inden for kræftområdet, som Ulrik Lassen repræsenterer,« siger [Klager] og fortsætter: »Det bliver vi selvfølgelig ved med at påpege.

Hvis der fremkommer modargumenter, der viser, at vi har taget fejl, indrømmer vi det gerne. Men i intet af ovenstående er der tale om konkrete eksempler på påståede fejl, vi kan forholde os til. Der er tale om påstande og holdninger fra folk, der repræsenterer interesseområder, vi har taget op i vores forskning.«.

Uhyrlig tankegang

Det kunne lyde, som om [Klager] ikke mener, at kritik fra folk med »interesseområder« er værd at lægge øre til, og det er lige netop et af de vigtigste ankepunkter mod ham. Som professor i psykiatri, Lars Vedel Kessing formulerer det: »Det er en uhyrlig tankegang og påstand, at man ikke behøver vide noget om den faglige substans, når man laver metaanalyser. For så kan man jo hverken designe analyserne ordentligt eller fortolke de resultater, man når frem til, korrekt. Hans påstand om, at fagpersoner er biased, fordi de ønsker at fremme deres eget område, er i virkeligheden en hård kritik af al videnskab, for så bliver det altså vanskeligt at lave specialiseret videnskab. Fra for omkring ti år siden er der sket noget, så deres forskning er blevet énsidig og ekstrem.« »Det er interessant, at Kessing mener, at det er gået tilbage for os de sidste ti år, fordi det er præcis den periode, hvor jeg har interesseret mig for psykiatri,« replicerer [Klager]. »Der er udtalt bias i psykiatrisk forskning, hvilket jeg og andre, herunder mange psykiatere, har påvist i vore bøger. Naturligvis skal man vide noget om den faglige substans, man analyserer, og den viden har jeg også,« siger han, men det tror Lars Vedel Kessing ikke på. Han foreslår, at der i 25-året for oprettelsen af [Forskningscenteret] burde ske en kritisk evaluering af centeret: »Evalueringen skulle gå hele vejen rundt og gerne forholde sig til spørgsmålet, om man kan støtte en videnskabelig institution, hvor lederen skriver så rabiate bøger.« »Mine bøger nyder stor anerkendelse. De er videnskabeligt meget veldokumenterede, og de har også vundet priser,« siger [Klager]. Men ønsket om en evaluering af [Forskningscenteret] står Lars Vedel Kessing ikke alene med.

»Der burde laves en uvildig evaluering, for det er blevet stedse mere skingert gennem årene, hvad der kommer fra [Forskningscenteret] og [Klager],« mener cheflægen i Kræftens Bekæmpelse, professor Niels Kroman. Her i avisen beskyldte han for et par uger siden [Forskningscenteret] for manipulation og for, at de baserer deres analyser på gamle og udenlandske studier, der langt fra altid kan overføres til danske forhold.

»Til gengæld passer det til deres dagsorden om for enhver pris at være imod mammografi. Tre ud af fire store undersøgelser når frem til, at screening er gavnlig. [Forskningscenteret] når som de eneste frem til noget andet,« siger han og tilføjer: »[Forskningscenteret]s kritik forsinkede indførelsen af landsdækkende mammografiscreening i Danmark i ti år. Eftersom jeg og stort set alle andre fagfolk mener, at mammografiscreening redder liv og sikrer kvinder en mere skånsom behandling, kan deres virksomhed have været skadelig for danske kvinder.«.

Maren i kæret

Men lad os vende tilbage til spørgsmålet om, hvem der ifølge [Klager] er mest troværdig, når videnskabelige undersøgelser skal fortolkes. En af landets førende forskere i psykiatri, professor og overlæge Poul Videbech, diagnosticerer »problemet«: »Grundlæggende er problemet, at [Klager] ikke mener, at man behøver have nogen klinisk erfaring, altså kendskab til konkrete patientforløb, men at man kan vurdere eksempelvis psykofarmakologisk forskning og cancerforskning bag et skrivebord uden nogensinde at have set en psykiatrisk patient eller en kræftpatient. Den præmis er vi helt uenige om. Jeg mener først, man kender et felt, hvis man har siddet med patienter,« siger Videbech.

»Jeg har set mange psykiatriske patienter og kræftpatienter og lægger meget vægt på, hvad de fortæller mig. Men vurdering af evidensen foregår nu engang bedst bag et skrivebord og ikke ude på en klinisk afdeling,« siger [Klager].

»Det er utvivlsomt rigtigt, at han har set mange psykiatriske patienter. Det har Maren i kæret også. Men han har ikke undersøgt dem, han har ikke noget kendskab til psykopatologi, han har aldrig haft behandlingsansvaret for en psykiatrisk patient, og han har intet kendskab til for eksempel psykoterapi,« svarer Videbech og leverer samtidig et eksempel på, hvor det efter hans mening går galt: »Når han refererer bivirkningerne ved psykofarmaka, er det som at høre en blind tale om farverne. For eksempel publicerede han for halvandet år siden en artikel og bekendtgjorde, at antidepressiva fører til selvmord og voldshandlinger, men i virkeligheden står der intet i artiklen om selvmord eller voldshandlinger. Der står, at hvis man tager antidepressiver, kan man få rastløshed, mareridt og dårlig søvn, og det vidste vi godt i forvejen. Men han postulerer så, at det er forløbere for selvmord og voldshandlinger, og ja, det kan det måske være i enkelte, meget, meget sjældne tilfælde, men det er jo kørt helt af sporet, hvis man udlægger det generelt, som han gør.« [Klager] påpeger, at han har brugt »de disponerende faktorer til selvmord og vold, som den amerikanske lægemiddelstyrelse, har defineret,« og at han i øvrigt har to psykologer ansat i sit center. Det er typisk for [Klager]s måde at argumentere på mener Povl Videbech: »Enhver kliniker ved, at der er forskel på uro og mareridt og så selvmord og drab. Ellers var der godt nok mange danskere, der skulle spærres inde. Så kæden hopper af indeni hans hoved, fordi han er optændt af den hellige ild, der blænder ham,« siger Videbech og slutter med en af de bemærkninger, som går igen i forskellige udgaver næsten hver gang, Weekendavisen taler med fagfolk: »[Klager] har enorm indflydelse i medierne og i offentligheden, men blandt læger er han ved at sætte hele sit renommé over styr, fordi han er, som han er.«.

Den kværlantforrykte

Hvordan er det så, han er? En anerkendt forsker og professor mener - uden for citat og navns nævnelse - at [Klager] efter en meget fortjenstfuld indsats efterhånden har udviklet sig »i retning af det kværlantforrykte«. Sundhedsstyrelsens direktør, Søren Brostrøm, udtrykker sig mere urbant: »Nogle gange har jeg svært ved at forstå prioriteringen af de emner, som [Forskningscenteret] kaster energi i. For eksempel sagen om HPV-vaccine og myndighedernes processer i den sag. Det er, som om man leder efter et lille bitte hår i suppen i stedet for at forholde sig til selve suppen.« Søren Brostrøm refererer til det faktum, at [Klager] og [Forskningscenteret]s vicedirektør, [Vicedirektøren], sammen med blandt andre politikerne Margrete Auken har klaget til EU's ombudsmand over måden, hvorpå det europæiske lægemiddelagentur, EMA, har forholdt sig til den meget omtalte HPV-vaccine.

Brostrøm siger: »Børnevaccinationer er efter stort set alle førende fagfolks mening et af de største genembrud i den lægevidenskabelige historie. Når man har store diskussioner om, hvorvidt man vaccinerer for mange eller for få, om man skal vaccinere også drenge, og om hvordan det går med at nå ud til alle relevante grupper, ja, så var der måske mere oplagte spørgsmål at tage fat på. I stedet bruger de energi på en processuel klage over EMA.« Netop HPV-vaccinen gav for et halvt års tid siden anledning til et voldsomt verbalt sammenstød mellem Sundhedsstyrelsens direktør og [Klager]. På en konference

arrangeret af Vidensråd for Forebyggelse og Lægeforeningen under overskriften »Hvordan genopretter vi tilliden til sundhedsprofessionelle og faglige eksperter i en tid fyldt med fake news« mundhuggedes de om evidensen bag vaccinen og beskyldte gensidigt hinanden for at kravle for højt op i træet.

EU's ombudsmand afviste klagen, men [Klager] er vist ikke kravlet ned endnu: »Vi har kritiseret, at EMA baserede sin vurdering af skadevirkninger af vaccinen på analyser fra producenterne. Dette kan ikke kaldes en uvildig bedømmelse, og det er uheldigt, fordi tilslutningen til vaccinationer er afhængig af befolkningens tillid. Børnevaccinationerne er generelt vældig gode, og dem har vi ikke udtalt os om, men det vil fremgå af vore kommende publikationer, at der er meget, vi endnu ikke ved i relation til HPV-vaccinerne.«.

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 8. februar 2018.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

God presseskik

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har anført, at den påklagede artikel indeholdt ukorrekt information, hvilket journalisten var klar over for så vidt angår flere af oplysningerne. Weekendavisen burde derfor på eget initiativ efterfølgende have berigtiget de i artiklen ukorrekte oplysninger. [Klager] har videre anført, at de kritiske og krænkende oplysninger, som fremgik af artiklen, ikke blev forelagt ham i tilstrækkelig grad forud for offentliggørelsen.

[Klager] har hertil oplyst, at han havde meddelt journalisten, at han kun ville besvare spørgsmål skriftligt. Journalisten sendte [Klager] ganske omfattende udtalelser fra [Klager]s kritikere den 29. januar 2018, som han svarede på inden journalistens deadline den 31. januar 2018, hvorefter artiklen blev udgivet den 2. februar 2018. På trods af den omfattende korrespondance, blev der i artiklen bragt udtalelser, som [Klager] aldrig fik at se, og som er forkerte.

- Udsagn vedrørende kværulantforrykthed

[Klager] har anført, at han ikke blev forelagt nedenstående, dybt krænkende udsagn forud for artiklens offentliggørelse:

”Den kværulantforrykte

[...] En anerkendt forsker og professor mener – uden for citat og navns nævnelse – at [Klager] [...] har udviklet sig »i retning af det kværulantforrykte« [...].”

Det er [Klager]s opfattelse, at påstanden er af personlig og ærekrænkende karakter, og han har i den forbindelse henvist til straffelovens § 267 om ærekrænkelser.

Hertil har [Klager] oplyst, at udtrykket ”kværulantforrykthed” undertiden benyttes af psykiatere om deres patienter. Samtidig har han henvist til Gyldendals Den Store Danske, der om udtrykket blandt andet siger:

” [...] vrangforestillinger (paranoia) præget af en forurettelse og retfærdighedstrang [...] Symptomerne udvikles ofte gennem et længere tidsrum hos personer med et rethaverisk temperament samt en særlig sårbarhed over for krænkelse. [...] Intet kan få den kværlantforrykte til at ændre sin overbevisning. Den fastholdes trods afgørende modargumenter. Det er derfor en vrangforestilling og ikke blot en særlig fast personlig overbevisning [...]”

Hertil har [Klager] oplyst, at det fremgår af sundhed.dk, at hvis man er paranoid, har man en psykose, hvilket vil sige, at man er sindssyg.

Psykiater [Psykiateren] skrev i en kronik bragt i Berlingske Tidende i december 2013 følgende: *”En af de mest omtalte bøger inden for sundhedsområdet i 2013 er læge [Klager]s bog med den bombastiske titel [Titel 2]. På vanlig paranoid vis fører [Klager] sig frem med eksempler på, hvordan den fæle medicinal-industri snyder og bedrager både patienter og det offentlige”*. [Klager] har oplyst, at han indbragte sagen for Voldgiftsretten, hvor han fik medhold i, at [Psykiateren] havde overtrådt Lægeforeningens kollegiale regler med ovenstående udtalelse.

[Klager] har anført, at det er uetisk, både lægeligt og journalistisk, at journalisten har tilladt en anonym kilde at stille en psykiatrisk diagnose på ham i en avis. Endvidere er udsagnet i modstrid med fakta. Den kværlantforrykte fastholder sin overbevisning trods afgørende modargumenter, og journalisten har ikke fremlagt dokumentation for, at dette er tilfældet for [Klager]s vedkommende. [Klager] har hertil bemærket, at de holdninger, han har, er der solid videnskabelig dokumentation for, og da han ikke har set afgørende modargumenter, må han som forsker have lov til at fastholde sin position. I den forbindelse har [Klager] anført, at der således heller ikke var dækning for underoverskriften *”Den kværlantforrykte”*.

Til Weekendavisens bemærkninger fremsat under sagen har [Klager] anført, at det ikke var muligt for ham at henvende sig til Weekendavisen med krav om berigtigelse eller genmæle over for påstanden, da en sådan henvendelse nærmest ville ”bevise”, at påstanden om, at han er kværlant, var korrekt.

Klager har videre bemærket, at ordet kværlantforrykt ikke kan bortforklares som bare ”en slags talemåde” uden psykiatrisk betydning. Weekendavisen gør i bemærkningerne til Pressenævnet ærekrænkelsen endnu værre ved at nævne, at ”citater opsummerer og tilspidser den kritik, de fleste af artiklens øvrige kilder udtrykker”, og ved at sige, at grunden til, at [Klager] ikke blev foreholdt det konkrete citat, var, at der ikke var tale om en konkret oplysning, som kan af- eller bekræftes ved at spørge modparten. Artiklens angreb på [Klager] blev derved konstrueret på en sådan måde, at det ligner et forsøg på karaktermord. Således er det netop en af opskrifterne på karaktermord, at man påstår noget grimt om en person, der er så tilstrækkeligt ukonkret, at personen ikke kan tage til genmæle over for det. Og påstanden var ovenikøbet baseret på en anonym kilde, hvilket [Klager] finder både uacceptabelt og fejlt. Endelig har [Klager] bemærket, at der absolut ikke var spor af kværlantforrykthed i relation til den kronik i Politiken, som Weekendavisen har henvist til.

- Udsagn vedrørende psykopatologi og psykoterapi

[Klager] har anført, at han ikke fik forelagt en udtalelse fra psykiater Poul Videbech om, at [Klager] ikke har noget kendskab til psykopatologi eller psykoterapi. Oplysningen er ukorrekt, da [Klager] har studeret og forsket i psykiatri i 10 år og har et omfattende kendskab til begge dele. Dette oplyste [Klager] også journalisten den 31. januar 2018, idet han skrev *”Jeg var med til at oprette Council for Evidence-based*

Psychiatry i Storbritannien i 2014, International Institute for Psychiatric Drug Withdrawal i Sverige i 2017, og er også medlem i Critical Psychiatry Network". Samtidig skrev [Klager] også følgende til journalisten: *"Jeg har en psykiater og to psykologer ansat i mit center og samarbejder med mange psykiatere og psykologer uden for centret"*. Hertil har [Klager] bemærket, at han ikke tror, at det er tilfældigt, at journalisten udelod ordet "psykiater" og resten af sætningen i artiklen, fordi det ville have undermineret udsagnene fra [Forskningscenteret]s kritikere, hvoraf to ud af fem navngivne kritikere er professorer i psykiatri, om, at centeret er isoleret og ikke samarbejder med fagfolk.

- Udsagn vedrørende mammografiscreening

[Klager] har anført, at brystkirurg Niels Kroman fra Kræftens Bekæmpelse i artiklen fremkom med alvorlige anklager mod [Forskningscenteret], uden at et eneste af centerets modargumenter blev bragt. [Klager] har videre anført, at han den 29. januar 2018 blev forelagt nogle udtalelser fra Niels Kroman, men at der i artiklen fremgik adskillige ukorrekte og krænkende udtalelser fra samme, som [Klager] ikke var blevet forelagt.

Udtalelserne relaterede sig til uenigheder omkring effekten af mammografiscreeninger og [Forskningscenteret]s forskning i den forbindelse. Endvidere blev der i artiklen gengivet ukorrekte oplysninger, ligeledes vedrørende effekten af mammografiscreeninger, der oprindeligt fremgik af artiklen *"Modstående brystværn"*, som blev bragt i Weekendavisen den 12. januar 2018. [Klager] har hertil oplyst, at samme journalist forud for artiklen bragt den 12. januar 2018 havde modtaget baggrundsmateriale, hvoraf det fremgik, hvorfor [Klager]s og [Forskningscenteret]s kritikers udtalelser ikke var korrekte. Dokumentationen, der fremgår af baggrundsmaterialet, kerede journalisten eller Niels Kroman sig, ifølge [Klager], dog ikke om.

[Klager] har i øvrigt anført, at Niels Kromans udsagn er et eksempel på, at der i artiklen ikke blev skelnet mellem, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer.

Til Weekendavisens bemærkninger under sagen om, at der i artiklen blev refereret brudstykker fra artiklen bragt den 12. januar 2018, hvor [Klager] havde besvaret den fremsatte kritik, har [Klager] indledningsvist bemærket, at han slet ikke optrådte i artiklen den 12. januar 2018, da det var [Forskningscenteret]s vicedirektør, der udtalte sig. Videre har [Klager] anført, at brudstykkerne fra artiklen den 12. januar 2018 synes at være nøje udvalgt for at stille ham i et dårligt lys, og at gengivelsen af Niels Kromans udsagn både var grov og ærekrænkende. Eksempelvis blev Niels Kroman i den påklagede artikel blandt andet citeret for at udtale, at [Forskningscenteret]s *"virksomhed kan have været skadelig for danske kvinder"*. Journalisten var forinden blevet orienteret om [Forskningscenteret]s forskningsresultater og videnskabelige artikler, hvorfor han var klar over, at der ikke var videnskabeligt belæg for Niels Kromans påstand.

- Udsagn vedrørende [Forskningscenteret]s klage til EU's ombudsmand

[Klager] har herefter anført, at journalisten i sin mail af 29. januar 2018 ikke forelagde ham udsagn om [Forskningscenteret]s klage til EU's Ombudsmand. Således havde [Klager] heller ikke i dette tilfælde mulighed for at korrigere de ukorrekte oplysninger, der blev bragt i den påklagede artikel.

Hertil har [Klager] bemærket, at det ikke er korrekt, at EU's Ombudsmand afviste [Forskningscenteret]'s klage over den Europæiske Lægemiddelstyrelses håndtering af sagen om mulige alvorlige skadevirkninger af HPV-vaccinerne. Faktum er således, at ombudsmanden meddelte centeret, at det ikke er hendes opgave at tage stilling til centerets og EMA's videnskabelige argumenter. Ombudsmanden afslog derfor at behandle klagen, hvilket ikke er det samme som at afvise den.

Med henvisning til Weekendavisens bemærkninger fremsat under Pressenævnsagen har [Klager] afvist, at [Forskningscenteret] på sin hjemmeside har bekræftet, at EU's ombudsmand afviste centerets klage. Weekendavisen har i sine bemærkninger således kun citeret den allerførste linje i centerets resumé. [Klager] har oplyst, at centeret i resten af resuméet gav adskillige eksempler på, at ombudsmanden havde givet centeret medhold.

Videre har [Klager] bemærket, at journalisten i artiklen undlod at omtale, at [Forskningscenteret] i 2010 fik fuldt medhold i en klage over EMA til Den Europæiske Ombudsmand, og at klagen medførte lovændringer i Europaparlamentet.

- Udsagn vedrørende [Klager] deltagelse i tv-programmet "The Daily Show"

[Klager] har anført, at det er ukorrekt, at han under sin deltagelse i tv-programmet The Daily Show den 16. september 2014 optrådte med sine *"opsigtsvækkende konklusioner"*: at 98 procent af patienterne ikke har gavn af psykofarmaka. De 98 procent var således noget, [Klager] først dokumenterede i sin bog om psykiatri ét år senere.

[Klager] har hertil bemærket, at det i øvrigt er irrelevant for Pressenævnsagen, om bemærkningen *"Pharmaceutical companies are like drug cartels"*, som [Klager] gav i den omtalte tv-udsendelse, var en opsigtsvækkende konklusion, da det ikke var denne bemærkning, der blev omtalt i den påklagede artikel.

[Klager] har oplyst, at bemærkningen, *"Pharmaceutical companies are like drug cartels"*, var én, han eksplicit blev bedt om at sige. Showet er et satirisk program, og [Klager] medvirkede i langt højere grad som skuespiller end som forsker. Da [Klager] blev inviteret til at deltage, fik han at vide, at han skulle spille rollen som *"Deep throat"* (hvilken var den person, som med sine oplysninger førte til præsident Nixons fald).

- Forudsætninger for at medvirke i artiklen

[Klager] har oplyst, at journalisten bag artiklen i en mail den 29. januar 2018 skrev følgende til ham:

"Kære [Klager]

Neden for følger udtalelser, som du skal have lejlighed til at svare på/kommentere. Jeg skal have svarene senest onsdag morgen.

Jeg bemærker, at jeg i artiklen selvfølgelig også har kilder, som med argumenter forsvare dig, men dem behøver du selvsagt ikke kommentere på, så her er blot de kritiske.

Vh

[Journalisten]”

[Klager] har anført, at journalisten brød sit skriftlige løfte til ham, hvormed han blev lokket til at deltage i artiklen under falske forudsætninger, da der ikke optrådte kilder med forsvarende argumenter i artiklen. Tværtimod viderebragte journalisten alene synspunkter fra folk, der ikke er enige med [Klager]. I alle tilfælde var der samtidig tale om påstande og holdninger fra folk, der repræsenterer magt- eller interesseområder, som [Forskningscenteret] har udfordret i sin forskning.

For så vidt angår argumenter i artiklen, der forsvarer [Klager], har [Klager] bemærket, at det fremgik af artiklen, at *”[Forskningscenteret] [...] nyder stor politisk opbakning. Da der sidste gang, i 2014, var kritik af [Klager] og hans center, stod ordførerne fra næsten samtlige partier i Folketinget i kø for at hylde vigtigheden af [Forskningscenteret]-samarbejdet og dets hovedmand i Danmark.* ” Det fremgik imidlertid ikke af artiklen, hvorfor der var denne respekt omkring centeret og [Klager] i 2014, eller om respekten stadig er til stede.

I relation til Weekendavisens bemærkninger om, at flere kilder i artiklen blev citeret for at sige, at [Klager] (tidligere) har ydet en stor, vigtig og fortjenstfuld indsats, har [Klager] anført, at ordet ”tidligere” er centralt for klagen. De objektive kendsgerninger er, at [Klager] fortsat yder en stor, vigtig og fortjenstfuld indsats. Det kunne journalisten let have fundet ud af, hvis han havde holdt sit løfte til [Klager] og var gået til kilderne. Han kunne også have set på, hvad [Klager] har publiceret de seneste år, og hvilke hædersbevisninger, han har fået.

Kildekritik og vinkling

[Klager] har anført, at Weekendavisen ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik, og at artiklen var ensidig og krænkende, da den alene indeholdt udsagn fra kilder, der var kritiske over for ham.

I relation til Weekendavisens håndtering af sine kilder har [Klager] anført, at journalisten bag artiklen må have vidst, at flere af hans kilder havde en personlig interesse i at volde skade på [Forskningscenteret]s omdømme. Weekendavisen skulle derfor i særdeleshed udvise kritik over for sine kilder.

[Klager] har i den forbindelse for det første henvist til, at hvis det ikke lykkes Søren Brostrøm at få tilslutningen til HPV-vaccinen væsentligt op, kan hans stilling som direktør for Sundhedsstyrelsen komme i fare. For det andet har [Klager] henvist til, at han i flere år har påpeget og videnskabeligt dokumenteret, at psykiatrien hviler på en række myter, der er skadelige for patienterne. Dette gav selvfølgelig de to psykiatere, der udtalte sig i artiklen, en interesse i at skade [Klager]s omdømme. For det tredje har [Klager] henvist til, at det, ifølge ham, er velkendt, at medicinalindustrien og læger på industriens lønningsliste ikke bryder sig om kritik af deres virke. [Klager] har hertil anført, at videnskab ikke skal styres af økonomiske interesse, og at journalistik bør tage højde for, om der er økonomiske interesser på spil, når personer udtaler sig på en skadevoldende måde, hvilket Weekendavisen lod dem gøre i sin artikel. Henrik Ullum har økonomiske interessekonflikter i relation til medicinalindustrien; Poul Videbech og Lars Vedel Kessing har haft det tidligere; og Ulrik Lassen repræsenterer kræftområdet, hvor der også foreligger store økonomiske interessekonflikter.

For så vidt angår artiklens vinkling har [Klager] oplyst, at han er vant til at arbejde med journalister, og at han bliver kontaktet af en journalist i gennemsnit hver eneste arbejdsdag, fra ind- og udland, fordi de

er klar over, at [Klager] ved, hvad han taler om. Dette passer slet ikke med det billede, der blev tegnet af ham i artiklen. Medierne skal have stor frihed, men de har også et stort ansvar, idet mange mennesker tror, at det, de læser, er uomtvisteligt. Derfor kan medierne undertiden helt uberettiget bringe mennesker til fald. Den påklagede, misvisende artikel har således medført følgende forespørgsel til ministeren, der rummer en trussel om at stoppe hans virke:

”Sundheds- og Ældreudvalget

Til: Sundhedsministeren

Dato: 8. februar 2018

Udvalget udbeder sig ministerens besvarelse af følgende spørgsmål:

SUU alm. del

Spørgsmål 553

Ministeren bedes oplyse, om det gør indtryk på ministeren, at en række fagfolk, blandt andre direktøren for Sundhedsstyrelsen, formanden for Lægevidenskabelige Selskaber og chefen for Onkologisk Klinik på Rigshospitalet, i Weekendavisen i ret skarpe vendinger kritiserer [Forskningscenteret] og dets leder, [Klager], bl.a. for centerets ageren i forbindelse med diskussionerne om HPV-vaccinen og lykkepiller? Mener ministeren, at ministeren på den baggrund bør gøre noget? Der henvises til artiklen ”Håret i den medicinske suppe” bragt i Weekendavisen

den 2. februar 2018.

Svar bedes sendt elektronisk til lov@ft.dk.

På udvalgets vegne

Liselott Blixt

formand”

I den forbindelse har [Klager] anført, at den påklagede artikel indeholdt ærekrænkende og ubeføjede udsagn om hans psykiske habitus.

[Klager] hertil henvist til ovenfor omtalte udsagn vedrørende ”kværulantforrykthed”, samt til følgende udsagn fra psykiater Poul Videbech:

”[...] kæden hopper af inden i hans hoved, fordi han er optændt af den hellige ild, der blænder ham”,

[Klager] har også henvist til, at det første ord i artiklen var ”*Formørket*”, samt til følgende udsagn i artiklen fra Sundhedsstyrelsens direktør Søren Brostrøm, som lå til grund for artiklens overskrift:

”[...] Det er, som om man leder efter et lille bitte hår i suppen i stedet for at forholde sig til selve suppen.”

Til Weekendavisens bemærkninger om, at ordet ”formørket” er et ordspil på den professortitel [Klager] har givet sig selv, har [Klager] oplyst, at journalisten besøgte [Forskningscenteret] i forbindelse med et tidligere interview med centerets vicedirektør. Journalisten gik rundt og fotograferede på centeret uden at have fået lov, hvilket [Klager] anser for i sig selv at være en krænkelse. Ved døren til [Klager]s kontor har han sat en lille papirlap op med teksten ”Professor in the prevention of scientific obscurantism”. Dette er ikke en professortitel, [Klager] har givet sig selv, idet titlen stammer fra en kollega i London, der ønskede [Klager] tillykke med sin udnævnelse som professor i klinisk forsøgsdesign og analyse. Samtidig bemærkede professoren i spøg, at titlen burde have været ”Professor in the prevention of scientific obscurantism”. Selv humor kan Weekendavisen således få brugt til at skrive noget negativt om [Klager]s person.

[Klager] har oplyst, at han har modtaget stor også international anerkendelse, og det tyder således ikke på, at han ikke skulle have styr på videnskaben, hvilket den påklagede artikel giver udtryk for. Det nævnes, at [Forskningscenteret] centerets budget på finansloven er på knap 6 millioner kroner, men ikke, at bare tre af [Forskningscenteret]s reviews har sparet danske skatteydere for omkring 500 mio. kr. om året i en længere årrække, hvilket fremgår af centerets årsrapport for 2015, der ligger på centerets hjemmeside.

2.2 Weekendavisens synspunkter

Weekendavisen har afvist, at den påklagede artikel er i strid med god presseskik. Hertil har Weekendavisen bemærket, at avisen ikke har fremstillet [Klager] på en måde, som forhindrede ham i at tage til genmæle eller forlange en berigtigelse, hvis han mente at have krav på dette. [Klager] har imidlertid ikke henvendt sig til Weekendavisen med krav herom.

Korrekt information og forelæggelse

- Udsagn vedrørende kværlantforrykthed

Weekendavisen har anført, at citatet fra den anonyme kilde, der udtalte, at [Klager] har ”*udviklet sig i retning af det kværlantforrykte*”, ikke var ment som en regulær psykiatrisk diagnose og heller ikke fremtrådte som en sådan. Heller ikke sprogligt grundet udtrykket ”*i retning af*”. Der var snarere tale om en slags talemåde, som måske kan sidestilles med, at nogen siger ”jeg synes efterhånden, han virker lidt paranoid”, hvilket heller ikke ville blive opfattet som en psykiatrisk diagnose. Hertil kommer, at det af artiklens fulde sammenhæng fremgår, at der var tale om et udsagn om [Klager]s måde at diskutere faglige emner på, og at citatet opsummerede og tilspidsede den kritik, de fleste af artiklens øvrige kilder udtrykte.

Weekendavisen har herefter anført, at [Klager] ikke blev foreholdt det konkrete citat, da der ikke var tale om en konkret oplysning, som ville kunne af- eller bekræftes ved at spørge ”modparten”. Der var således tale om en subjektiv vurdering, som skulle læses i sammenhæng med de øvrige udsagn i artiklen.

Samtidig har Weekendavisen anført, at kritikernes opfattelse af [Klager] som en kværlant i faglige sammenhænge er et legitimt synspunkt af viderebringe. Hertil har avisen bemærket, at Lægemedelstyrelsens direktør og en anden chef i styrelsen i en kronik bragt i Politiken den 12. februar 2018 gav udtryk for et lignende synspunkt.

- Udsagn vedrørende psykopatologi og psykoterapi

For så vidt angår psykiater Poul Videbechs udsagn har Weekendavisen anført, at det fremgik af artiklen, at Poul Videbech refererede til, at [Klager] ikke har nogen professionel uddannelse eller lægeligt ansvar inde for psykopatologi og psykoterapi. [Klager]s oplysning om, at han *"var med til at oprette Council for Evidence-based Psychiatry i Storbritannien i 2014, International Institute for Psychiatric Drug Withdrawal i Sverige i 2017, og er også medlem i Critical Psychiatry Network"* ændrer ikke på dette, og det er under alle omstændigheder ikke nogen begrundelse for, at avisen ikke skulle have lov til at referere Poul Videbech for hans syn på sagen.

Weekendavisen har erkendt, at det er korrekt, at avisen burde have nævnt, at der er en psykiater ansat på [Forskningscenteret]. Hertil har avisen oplyst, at denne fejl blev berigtiget i Weekendavisen ugen efter den oprindelige artikel med følgende ordlyd: *"[Klager] er skriftlig blevet forelagt kritikpunkterne i artiklen, og hans svar er loyalt refereret. Nogle svar er af pladsmæssige årsager forkortet, hvilket er en helt sædvanlig fremgangsmåde. Dog nævnte vi kun, at [Forskningscenteret] har to psykologer ansat. I sammenhængen havde det været relevant at nævne, at der også er en psykiater ansat, og vi beklager, at dette ved en utilsigtet fejl ikke kom med."*

- Udsagn vedrørende mammografiscreening

I relation til spørgsmålet om effekten af mammografiscreening har Weekendavisen oplyst, at journalisten i den påklagede artikel i brudstykker refererede Niels Kromans synspunkter, som de blev udtrykt i artiklen *"Modstående brystværn"*, bragt i Weekendavisen den 12. januar 2018. Weekendavisen har bemærket, at [Klager] og [Forskningscenteret] i artiklen af 12. januar 2018 svarede udførligt på kritikken, og at hverken [Klager] eller centeret har klaget til Pressenævnet eller Weekendavisen over denne artikel. Det er korrekt, at det kun var [Forskningscenteret]s vicedirektør, der blev citeret i den konkrete artikel, men han optrådte som repræsentant for centeret, som [Klager] er leder af. Det var centerets egen beslutning, at vicedirektøren skulle stå som afsender af svarene, som blev fremsendt til Weekendavisen, efter at journalisten havde holdt møde med og interviewet både vicedirektøren og [Klager], der også deltog i en efterfølgende mailkorrespondance om artiklens emne.

- Udsagn vedrørende [Forskningscenteret]s klage til EU's ombudsmand

Weekendavisen har anført, at oplysningen i artiklen vedrørende [Forskningscenteret]s klage til EU's ombudsmand var korrekt, idet ombudsmanden i hovedsagen afviste den omtalte klage.

Avisen har bemærket, at [Forskningscenteret] på deres hjemmeside selv bekræftede dette med følgende bemærkning: *"The Ombudsman concludes that there was no maladministration by the EMA in the handling of the referral procedure on HPV vaccines."* Avisen har videre bemærket, at [Forskningscenteret]s klage til ombudsmanden fra maj 2016 havde overskriften *"Complain to the European Ombudsman over maladministration at the European Medicines Agency (EMA) in relation to the safety of the HPV vaccines"*. Der er således belæg for Weekendavisens overordnede oplysning om, at ombudsmanden afviste klagen. At ombudsmanden ifølge [Forskningscenteret] har undladt at tage stilling til visse anbringender i klagen, gør ikke Weekendavisens udsagn forkert.

- Udsagn vedrørende [Klager] deltagelse i tv-programmet "The Daily Show"

Angående [Klager]s optræden i The Daily Show har Weekendavisen bemærket, at han deltog i tv-programmet efter udgivelsen af sin bog *"Deadly Medicines and Organised Crime"*, og at han i programmet bl.a. sagde, at *"Pharmaceutical companies are like drug cartels"*. Weekendavisen har anført, at dette må siges at være en opsigtsvækkende konklusion, hvorfor der var belæg for artiklens beskrivelse af [Klager]s optræden i programmet. Der var i afsnittet i artiklen tale om en generel beskrivelse af [Klager]s påstande, som stilistisk blevet føjet i enden af oplysningen om, at han havde deltaget i programmet. Formelt set er det korrekt, at [Klager] ikke i det konkrete program nævnte netop denne detalje – at 98% af patienterne efter hans mening ikke har gavn af psykofarmaka – men at dette først fremgik af hans følgende bog. Ikke desto mindre indgår det som en del af [Klager]s ofte formulerede påstande om emnet, og under alle omstændigheder gjorde denne lille formelle ukorrekthed ikke Weekendavisens beskrivelse så fejlagtig, at det kan begrunde en sanktion fra Pressenævnet. Havde [Klager] ønsket denne petitesse rettet, kunne han have henvendt sig direkte til Weekendavisen.

- Forudsætninger for at medvirke i artiklen

Weekendavisen har afvist, at journalisten bag artiklen lokkede [Klager] til at medvirke under "falske forudsætninger". Hertil har avisen bemærket, at det er journalisten og mediet, som i sidste ende har redigeringsretten og selv bestemmer, hvilke udsagn fra kilder der er relevante – og plads til - at bringe i den endelige artikel. Bemærkningen i mailen var blot en oplysning til [Klager] om, at der kunne optræde flere citater i artiklen end dem, han fik tilsendt, men at det var nogle, som han ikke behøvede svare på, og som avisen ikke var forpligtet til at forelægge. Weekendavisen havde dermed ikke forpligtet sig over for [Klager] til at bringe positive udsagn ved siden af de kritiske, men faktisk blev flere kilder citeret med ros til [Klager] om hans (tidligere) indsats. Kilderne er korrekt citeret, og der er således intet at bebrejde Weekendavisen i den forbindelse.

Kildekritik og vinkling

Weekendavisen har anført, at det hører under redigeringsretten, hvilke kilder avisen har valgt at anvende.

Weekendavisen har afvist i artiklen at have angrebet [Klager]s "psykiske habitus".

I den forbindelse har avisen anført, at ordet "formørket" i artiklens manchete – som det fremgik af artiklen – var et ordspil på den professortitel, [Klager] har givet sig selv, og som i dansk oversættelse lyder: "Professor i forebyggelse af videnskabelig formørkelse". Hertil har Weekendavisen bemærket, at det fremgik af artiklen, at [Klager] har hængt den omtalte "titel" op på døren til sit kontor, hvilket er faktuel korrekt. Endvidere har Weekendavisens journalist ikke taget billeder på [Forskningscenteret] til offentliggørelse, hvilket de heller ikke er blevet. Ordet skulle læses i sammenhæng med resten af artiklen, hvorved læserne på baggrund af de gensidige beskyldninger i artiklen selv kunne vurdere, hvem der er formørket, og hvem der ikke er.

Weekendavisen har afslutningsvist anført, at det er helt uvedkommende for Pressenævnets behandling af [Klager]s klage, at Weekendavisens artikel efterfølgende har afstedkommet spørgsmål til Sundhedsministeren.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Martin Lavesen, Jørn Mikkelsen, Ulrik Holmstrup og Marlene Borst Hansen.

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt straffelovens bestemmelser om injurier er overtrådt, henhører under domstolene og falder uden for Pressenævnets kompetence. Klagen over, at den påklagede artikel indeholder ærekrænkende udsagn, behandles derfor ikke.

Nævnet bemærker endvidere, at det følger af medieansvarslovens § 34, at *"massemediernes indhold og handlemåde"* skal være i overensstemmelse med god presseskik. Det er således mediet og ikke den enkelte journalist eller skribent, som er part i Pressenævnets sag.

Det bemærkes endelig, at nævnet ikke har mulighed for at tage stilling til forskningsfaglige spørgsmål.

God presseskik

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har klaget over, at artiklen *"Håret i den medicinske suppe"* indeholdt skadelige, krænkende og agtelsesforringende udsagn om ham, som ikke blev forelagt i tilstrækkelig grad forud for artiklens offentliggørelse.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Dette gælder i særlig grad krænkende og skadelige udsagn. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen, jf. punkterne A. 1, A. 3, A. 4, A. 5, A. 6 og A. 7.

- Udsagn vedrørende kværulantforrykthed

[Klager] har klaget over følgende underoverskrift og udsagn i artiklen:

"[...]"

Den kværulantforrykte

Hvordan er det så, han er? En anerkendt forsker og professor mener – uden for citat og navns nævnelse – at [Klager] efter en meget fortjenstfuld indsats efterhånden har udviklet sig »i retning af det kværulantforrykte«.

[...]"

Hertil har [Klager] anført, at Weekendavisen med udsagnet lod en anonym kilde stille en psykiatrisk diagnose på ham, mens Weekendavisen modsat har anført, at udsagnet skulle opfattes som en talemåde, som der i øvrigt er belæg for i de faktiske forhold.

Pressenævnet finder som udgangspunkt ikke grundlag for at kritisere anvendelsen af anonyme kilder generelt. At en kilde ikke ønsker at lægge navn til en udtalelse, giver et medie anledning til at være særligt opmærksom på at kontrollere grundlaget og rigtigheden af en oplysning.

Pressenævnet finder imidlertid, at det påklagede udsagn, som også lå til grund for afsnittets overskrift, klart fremstod som den anonyme kildes subjektive vurdering af [Klager]s væremåde i relation til sin stilling som leder af [Forskningscenteret]. Der var således ikke tale om en faktisk oplysning, som ville kunne gøres til genstand for efterprøvelse. Nævnet udtaler derfor ikke kritik af Weekendavisen for ikke at forelægge udsagnet for [Klager] forud for artiklens offentliggørelse. Nævnet udtaler endvidere ikke kritik af underoverskriften *"Den kværulantforrykte"*, som havde dækning i udsagnet fra den anonyme kilde.

- Udsagn vedrørende psykopatologi og psykoterapi

[Klager] har klaget over, at Weekendavisen ikke forelagde ham et ifølge klager faktisk forkert udsagn fra psykiater Poul Videbech om, at han ikke har kendskab til psykopatologi eller psykoterapi:

"[...]

Det er utvivlsomt rigtigt, at han har set mange psykiatriske patienter. Det har Maren i køret også. Men han har ikke undersøgt dem, han har ikke noget kendskab til psykopatologi, han har aldrig haft behandlingsansvaret for en psykiatrisk patient, og han har intet kendskab til for eksempel psykoterapi. "

I den forbindelse har [Klager] også klaget over, at Weekendavisen i artiklen undlod at bringe følgende skriftlige kommentar fra [Klager], som han fremsendte til avisen den 31. januar 2018: *"Det er også forkert, at vi ikke skulle samarbejde med fagfolk på feltet. Jeg har en psykiater og to psykologer ansat i mit center og samarbejder med mange psykiatere og psykologer uden for centret."* I stedet fremgik det alene af artiklen, at [Klager] *"har to psykologer ansat i sit center"*.

Weekendavisen har i forbindelse med Pressenævns sagen ikke bestridt, at dokumentet *"Baggrundsmaterialet for [Journalisten]s artikel i Weekendavisen 2. februar: "Håret i den medicinske suppe"* indeholdt de udtalelser, som Weekendavisen forelagde [Klager] forud for artiklens offentliggørelse, samt [Klager]s svar herpå.

Ovenstående udsagn fra Poul Videbech fremgår ikke af dokumentet, hvilket [Klager]s oplysninger vedrørende [Forskningscenteret]s ansættelse og samarbejde med psykologer og psykiatere imidlertid gør.

Weekendavisen har medgivet, at [Klager]s oplysning om, at der er en psykiater ansat på [Forskningscenteret] burde have fremgået af artiklen. I den forbindelse har avisen oplyst, at avisen ugen efter artiklens offentliggørelse bragte følgende rettelse: *"[Klager] er skriftlig blevet forelagt kritikpunkterne i artiklen, og hans svar er loyalt refereret. Nogle svar er af pladsmæssige årsager forkortet, hvilket er en helt sædvanlig fremgangsmåde. Dog nævnte vi kun, at [Forskningscenteret] har to psykologer ansat. I*

sammenhængen havde det været relevant at nævne, at der også er en psykiater ansat, og vi beklager, at dette ved en utilsigtet fejl ikke kom med. ”

Pressenævnet finder, at psykiater Poul Videbechs udsagn vedrørende [Klager]s kendskab til psykopatologi og psykoterapi fremstår som en faktisk oplysning. Da udsagnet kan være krænkende, skadelig eller virke agtelsesforringende for [Klager], burde udsagnet have været forelagt ham forud for offentliggørelsen, således at han havde mulighed for at besvare beskyldningen i sammenhæng med, at den blev bragt. Pressenævnet udtaler kritik af den manglende forelæggelse.

Pressenævnet finder endvidere, at Weekendavisens gengivelse af [Klager]s udsagn vedrørende [Forskningscenteret]s ansættelse af- og samarbejde med psykologer og psykiatere kunne have været mere fyldestgørende. Gengivelsen ses imidlertid ikke at indeholde faktuel forkerte oplysninger, hvorfor Pressenævnet ikke finder fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik heraf.

- Udsagn vedrørende mammografiscreening

[Klager] har videre klaget over, at han ikke i tilstrækkelig grad blev forelagt de udsagn som cheflæge fra Kræftens Bekæmpelse, professor Niels Kroman blev citeret for i den påklagede artikel, og at ingen af [Klager] modargumenter til Niels Kromans udsagn fremgik af artiklen.

I artiklen udtalte Niels Kroman blandt andet følgende:

»Til gengæld passer det til deres dagsorden om for enhver pris at være imod mammografi. Tre ud af fire store undersøgelser når frem til, at screening er gavnlig. [Forskningscenteret] når som de eneste frem til noget andet,« siger han og tilføjer: »[Forskningscenteret]s kritik forsinkede indførelsen af landsdækkende mammografiscreening i Danmark i ti år. Eftersom jeg og stort set alle andre fagfolk mener, at mammografiscreening redder liv og sikrer kvinder en mere skånsom behandling, kan deres virksomhed have været skadelig for danske kvinder.«.

På baggrund af sagens oplysninger, herunder dokumentet *”Baggrundsmaterialet for [Journalisten]s artikel i Weekendavisen 2. februar: ”Håret i den medicinske suppe”*, lægger Pressenævnet til grund, at [Klager] ikke fik forelagt ovenstående udsagn forud for offentliggørelsen af den påklagede artikel. Nævnet lægger videre til grund, at ovenstående udsagn var en gengivelse af kritik fremsat af Niels Kroman mod [Forskningscenteret] i artiklen *”Modstående brystværn”*, som blev bragt i Weekendavisen den 12. januar 2018. I artiklen *”Modstående brystværn”* svarede [Forskningscenteret]s vicedirektør [Vicedirektøren] på Niels Kromans kritik.

Pressenævnet finder, at Weekendavisen på tilstrækkelig vis har gjort klart for læseren, hvem der udtaler sig, og at det påklagede udsagn fremstår som kilden Niels Kromans subjektive vurdering.

[Forskningscenteret] har, ved vicedirektør [Vicedirektøren], tidligere udtalt sig i Weekendavisen om centerets uenigheder med Niels Kroman i relation til effekten af mammografiscreeninger. Centerets udsagn fremgår ikke af den påklagede artikel.

Pressenævnet finder, at [Forskningscenteret]s tidligere bemærkninger vedrørende effekten af mammografiscreeninger for helhedsindtrykket burde have fremgået af den påklagede artikel, så klagers svar på

kildens angreb havde fremgået i sammenhængen. Nævnet udtaler kritik af Weekendavisen for ikke at indsætte klagers svar i sammenhængen.

- *Udsagn vedrørende [Forskningscenteret]s klage til EU's ombudsmand*

[Klager] har klaget over følgende oplysning i artiklen, som ifølge [Klager], ikke korrekt, og som han ikke blev forelagt forud for offentliggørelsen:

"[...] [Klager] og [Forskningscenteret]s vicedirektør, [Vicedirektøren], sammen med blandt andre politikerne Margrete Auken har klaget til EU's ombudsmand over måden, hvorpå det europæiske lægemiddelagentur, EMA, har forholdt sig til den meget omtalte HPV-vaccine [...] EU's ombudsmand afviste klagen."

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at begrebet "afvisning" juridisk dækker over, at en dommer af formelle grunde træffer afgørelse om afvisning, for eksempel hvis en sagsøger ikke betaler retsafgift eller ikke afleverer et processkrift, jf. <http://www.domstol.dk/saadangoerdu/ordforklaring/Pages/default.aspx>.

I relation til den konkrete sag fremgår følgende blandt andet af "*Sammendrag af afgørelsen i sag 1475/2016/JAS om Det Europæiske Lægemiddelagenturs håndtering af indbringelsesproceduren i forbindelse med human papillomavirus-vacciner (HPV-vacciner)*", som er tilgængelig på Den Europæiske Ombudsmands hjemmeside, www.ombudsman.europa.eu :

"[...]

Klagerne udtrykte bekymring over håndteringen af indbringelsesproceduren, dens gennemsigtighed og åbenhed samt dens upartiskhed. De var hovedsagelig uenige i karakteren af PRAC's videnskabelige arbejde.

Den Europæiske Ombudsmands kontor er ikke et videnskabeligt organ. Det indgår ikke i Ombudsmandens rolle at tage stilling til selve indholdet af videnskabelige vurderinger, der er udført af specialiserede videnskabelige agenturer, f.eks. EMA's vurdering af et lægemiddels sikkerhed.

Ombudsmanden kan imidlertid forsøge at vurdere, om videnskabelige organer såsom EMA har de nødvendige proceduregarantier til at sikre, at undersøgelsen af den videnskabelige dokumentation er **fuldstændig og uvildig** [Den Europæiske Ombudsmands fremhævnning, *Pressenævnet*], og om disse garantier har været anvendt korrekt i en given procedure.

På grundlag af sin undersøgelse af de proceduremæssige aspekter, der er klaget over, konkluderer Ombudsmanden, at hendes undersøgelse ikke viste nogen proceduremæssige spørgsmål, der kunne have indvirket negativt på PRAC's arbejde og konklusioner i indbringelsesproceduren. Undersøgelsen af den videnskabelige dokumentation var fuldstændig, og den var uvildig.

I betragtning af betydningen af at sikre borgernes tillid til procedurerne i organer såsom EMA, foreslår Ombudsmanden, at EMA proaktivt offentliggør flest mulige oplysninger om sine udvalgs videnskabelige arbejde.

Ombudsmanden konkluderer, at der ikke forelå et tilfælde af fejl eller forsømmelser fra EMA's side ved håndteringen af indsigelsesproceduren vedrørende HPV-vacciner."

Nævnet lægger på denne baggrund til grund, at Den Europæiske Ombudsmand afviste at behandle den del af klagen, der vedrørte karakteren af PRAC's videnskabelige arbejde. Weekendavisens gengivelse af afgørelsen var således korrekt for så vidt angår denne del af klagen.

På den baggrund finder Pressenævnet ikke anledning til at udtale kritik af den påklagede formulering, uanset at Den Europæiske Ombudsmand i afgørelsen samtidig tog stilling til EMA's håndtering af indsigelsesproceduren vedrørende HPV-vaccinen.

Pressenævnet finder videre, at oplysningen om den omtalte afgørelse kom fra en offentlig myndighed, Den Europæiske Ombudsmand, hvilket må vurderes som en troværdig kilde. På den baggrund udtaler nævnet ikke kritik af Weekendavisen for ikke at forelægge [Klager] afgørelsens udfald forud for artiklens offentliggørelse.

- Udsagn vedrørende [Klager] deltagelse i tv-programmet "The Daily Show"

[Klager] har klaget over følgende udsagn:

" [...] at han i 2014 optrådte i det legendariske amerikanske tv-program *The Daily Show* med sine opsigtsvækkende konklusioner: 98 procent af patienterne har ingen gavn af psykofarmaka, snarere tværtimod, medicinen er en af verdens største dræbere, og medicinalindustrien er en mafia. "

På baggrund af sagens oplysninger har Pressenævnet lagt til grund, at [Klager] i den omtalte tv-udsendelse udtalte, at "*Pharmaceutical companies are like drug cartels*", men at [Klager]s udsagn vedrørende de 98 procent af patienterne først var noget, han dokumenterede i sin bog om psykiatri ét år senere.

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at det klart fremstod som Weekendavisens subjektive vurdering, at [Klager]s omtalte konklusioner vedrørende medicinalindustrien er "opsigtsvækkende".

Pressenævnet finder herefter, at Weekendavisens beskrivelse af [Klager]s deltagelse i *The Daily Show* ville have været mest korrekt, hvis udsagnet vedrørende de 98 procent ikke havde fremgået af artiklen. Da den sidste del af det påklagede udsagn, at "*medicinen er en af verdens største dræbere, og medicinalindustrien er en mafia.* ", imidlertid må betragtes som havende dækning i [Klager]s udtalelse i tv-udsendelsen, finder Pressenævnet ikke tilstrækkelig grund til at udtale kritik af det påklagede udsagn.

- Forudsætninger for at medvirke i artiklen

[Klager] har endelig klaget over, at han medvirkede i artiklen under falske forudsætninger.

Det er Pressenævnets opfattelse, at personer, der bliver anmodet om en udtalelse, som udgangspunkt skal have mulighed for at få overblik over, hvad kritikken vedrører, og i hvilken sammenhæng udtalelserne skal anvendes, før man beslutter, hvorvidt man ønsker at udtale sig.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at Weekendavisens journalist [Journalisten] og [Klager] var i kontakt forud for artiklens offentliggørelse. I den forbindelse skrev [Journalisten] den 29. januar 2018 blandt andet følgende til [Klager]:

”[...]

Jeg bemærker, at jeg i artiklen selvfølgelig også har kilder, som med argumenter forsvarer dig, men dem behøver du selvsagt ikke kommentere på, så her er blot de kritiske.

[...]”

I den påklagede artikel fremgik udsagn fra én anonym og seks navngivne kilder, der alle udtalte sig kritisk om [Klager] i relation til hans arbejde som leder af [Forskningscenteret]. Uanset, at to af kilderne udtalte sig positivt om [Klager]s tidligere indsats, er det ikke Pressenævnets opfattelse, at der i artiklen optrådte kilder, som med argumenter forsvarede [Klager]. På den baggrund finder Pressenævnet, at Weekendavisens orientering af [Klager] forud for offentliggørelsen ikke gav ham et fuldstændigt overblik over, i hvilken sammenhæng hans udtalelser skulle anvendes.

På baggrund af dokumentet *”Baggrundsmaterialet for [Journalisten]s artikel i Weekendavisen 2. februar: ”Håret i den medicinske suppe”* sammenholdt med den påklagede artikel, lægger Pressenævnet imidlertid til grund, at [Klager], bortset fra de tilfælde omtalt ovenfor, hvor nævnet har udtalt kritik, i det væsentligste fik forelagt kritikernes udsagn forud for artiklens offentliggørelse. Samtidig blev [Klager]s kommentarer til den rejste kritik loyalt gengivet i artiklen. Efter en samlet vurdering finder nævnet herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af avisens orientering af [Klager] i forbindelse med forelæggelsen.

Kildekritik og vinkling

[Klager] har klaget over, at Weekendavisen ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik, og at artiklen var ensidig og krænkende, da den alene indeholdt udsagn, der var kritiske over for ham.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt, jf. punkt A. 2. Det følger videre, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B. 1.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materialer og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Pressenævnet finder, at det havde klar samfundsmæssig interesse at omtale kritik af ledelsen af et forskningscenter, der modtager offentlig støtte i form af egen bevilling på finansloven.

Nævnet finder samtidig, at Weekendavisen på trods af den valgte, kritiske vinkel havde et ansvar for, at det samlede indtryk i artiklen gav et retvisende billede af sagen.

I forhold til Weekendavisens kildevalg bemærker Pressenævnet, at det fremgik af artiklen, at de medvirkende kilder, som blev karakteriseret som ”højtstående læger og eksperter”, alle gav udtryk for faglig uenighed med [Klager], ligesom de udtalte kritik af [Klager]s ledelse af [Forskningscenteret].

Pressenævnet finder, at dette forhold gav Weekendavisen anledning til at være særligt opmærksom på at kontrollere grundlaget og rigtigheden af kildernes oplysninger, da kilderne kunne være farvet af personlig interesse og skadevoldende hensigt. Det fremgik imidlertid klart af artiklen, hvem de medvirkende, navngivne kilder var, at de var kritiske over for [Klager], og at deres udtalelser derved kunne være farvet af personlig interesse.

Nævnet finder derfor ikke grundlag for at kritisere, at de valgte kilder medvirkede.

Nævnet finder endvidere ikke grundlag for at udtale kritik af den valgte vinkling i artiklen, som blev tydeliggjort i artiklens manchete:

”[...] 25 år efter oprettelsen af [Klager]s højtbesungne [Forskningscenteret] kritiseres dets kontroversielle leder vidt og bredt. [...]”

Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at [Klager], som nævnt ovenfor, i det væsentligste fik forelagt kritikernes udsagn forud for artiklens offentliggørelse. Samtidig blev [Klager]s kommentarer til den rejste kritik loyalt gengivet i artiklen. Nævnet finder derved, at artiklen samlet set gav et retvisende billede af den rejste kritik af [Klager] samt af [Klager]s forsvar imod de af kritikerne rejste angreb.

Offentliggørelse af Pressenævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Weekendavisen at offentliggøre nævnets kendelse med følgende tekst til en illustration af nævnets logo:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Weekendavisen

[underrubrik]

Weekendavisen får kritik for artikel om kritik af leder af forskningscenter

[tekst]

I en artikel i Weekendavisen i februar måned omtalte Weekendavisen, at flere kilder har rettet kritik mod lederen af [Forskningscenteret], professor [Klager].

[Klager] har klaget til Pressenævnet over en lang række forhold i artiklen, blandt andet at Weekendavisen ikke havde givet ham mulighed for at forholde sig til alle de kritiske udsagn, som fremgik af artiklen.

Pressenævnet kritiserer Weekendavisen for to forhold, dels for utilstrækkelig forelæggelse af en kildes kritiske udsagn og dels for ikke at indsætte klagers kommentarer til en anden kildes kritiske udsagn i artiklen.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

Offentliggørelse af nævnets kendelse skal ske snarest i den første eller en af de første udgaver, der offentliggøres efter nævnets kendelse.

Offentliggørelse skal ske på det sted i mediet, hvor mediet har oplyst at ville offentliggøre kritik fra Pressenævnet (Weekendavisen har anført: ”På fremtrædende plads i den sektion, hvor artiklen har stået. ”). Har mediet ikke en fast rettelsesspalte, skal offentliggørelse ske på det sted i mediet, der svarer til placeringen af den kritiserede artikel.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.

Afgjort den 23. oktober 2018